Plenum

Torsdag 19.2.2026 kl. 16.00—19.53

7. Tillsyn över valfinansieringen vid kommunalvalet 2025 – Statens revisionsverks berättelse

Berättelse B 22/2025 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 7 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till revisionsutskottet.

För debatten reserveras i detta skede högst 30 minuter. Om vi inte inom denna tid hinner gå igenom talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter efter de övriga ärendena på dagordningen. — Första inlägget, ledamot Hänninen.

Debatt

18.57 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Vaalit ovat ihmisen tai ainakin poliitikon parasta aikaa, kuuluu monille tuttu lentävä lausahdus. Tänään käsittelyssämme oleva Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus vuoden 2025 kuntavaalien ja vaalirahan valvonnasta antaa tähän näkökulmaan kuitenkin myös toisen totuuden. Se nostaa esiin havaintoja, jotka eivät ole vain yksittäisiä teknisiä huomioita, vaan ne koskevat suoraan turvallista ja ennakoitavaa oikeusjärjestelmäämme. Demokratia ja avoin debatti ovat meidän valitsemiamme tapoja käsitellä yhteiskunnallisia erimielisyyksiä. Ne myös ansaitsevat tulla puolustetuiksi.

Arvoisa puhemies! Kuntavaalien vaalirahavalvonnassa esiin nousseet huomiot on otettava vakavasti. Ensimmäinen keskeinen ongelma on valvontavaltuuksien riittämättömyys. Tarkastusvirastolla ei ole oikeutta tarkistaa tietoja kolmansilta tahoilta, kuten yrityksiltä, kampanjapalveluiden tuottajilta tai muilta tukijoilta. Valvonta nojaa lähes täysin siihen, mitä ehdokas itse ilmoittaa. Tämä luo järjestelmän, jossa viranomaisella on vähemmän tosiasiallista tietoa kuin medialla ja jossa epäselvyyksiin ei voida puuttua. Tällainen aukko ei tue turvallista oikeusjärjestelmää eikä kansalaisten luottamusta.

Toinen ongelma on se, ettei kiellettyä tukea koskeville rikkomuksille ole säädetty sanktioita. Raportin mukaan vaaleissa vastaanotettiin tukea tahoilta, joilta tukea ei saa ottaa, ja joissakin tapauksissa yksittäiset tukikatot ylitettiin. Silti seuraukset lähestulkoon loistivat poissaolollaan. Ilman seuraamusjärjestelmää rajoituksista tulee suosituksia, ei velvoitteita. Tämä ei ole oikeusvaltion toimintaperiaatteiden mukaista.

Kolmas keskeinen havainto liittyy yhtenäisen sääntelyn tarpeeseen alue- ja kuntavaalien välillä. Samoissa vaaleissa eri rahoitusrajat, erilaiset ilmoitusvelvollisuudet ja erilaiset tukikatot hämärtävät paitsi ehdokkaiden toimintaa myös valvontaa. Raportti korostaakin, että järjestelmää tulisi harmonisoida selkeyden, valvottavuuden ja avoimuuden vuoksi. Ennakoitavuus on oikeusjärjestelmän ytimessä, mutta sen edellytyksenä on johdonmukainen

sääntely. Nämä mainitut huomiot voivat yksittäisinä tuntua ihan pieniltä, mutta turvallisten vaalien ja oikeusjärjestelmämme näkökulmasta ne ovat merkittäviä.

Arvoisa puhemies! Turvallinen ja ennakoitava oikeusjärjestelmä rakentuu avoimuudesta, selkeistä säännöistä ja valvonnasta, jolla on todellinen kyky puuttua epäkohtiin. Tämän raportin perusteella meillä on edelleen tehtävää turvallisten vaalien ja edellytysten täyttämiseksi. Luottamus demokratiaan vaatii meiltä huomiota ja reagointia esiin nostettuihin ongelmiin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

19.02 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Keskustelu vaalirahoituksen avoimuudesta taisi aikanaan lähteä liikenteeseen siitä, kun eräs edustaja totesi rikkovansa tarkoituksella lakia, koska siitä ei seuraa sanktioita. Kun edustaja Hänninen hyvin tässä viittasi, että ovatko ne suosituksia vai velvoittavatko ne johonkin, niin ehkä tässä suhteessa Valtiontalouden tarkastusvirastolla olisi syytä olla vahvempia valtuuksia nimenomaan tämän valvontatehtävän suorittamiseen, ennen kaikkea ehkä se, että heillä olisi mahdollisuus pyytää tarvittaessa lisätietoja ja yksityiskohtaisia tietoja siitä, jos he epäilevät, että ilmoituksessa annettuja tietoja ja vaalirahoituslainsäädäntöä on jollain tavalla kierretty, ja sitäkin kautta tietysti sitten sanktioita on vahvistettava.

Ehkä tässä suhteessa pitäisi myös miettiä sitä julkista keskustelua, mitä me käymme vaalirahoituksesta ja vaalien avoimuudesta. Se tiedetään, että seminaarilippuja myydään euron alle ilmoitusvelvollisuuden alarajan, ja monet organisaatiot sekä yksityishenkilöt antavat myös tukea euron alle sen ilmoitusvelvollisuuden rajan, koska se julkinen keskustelu vaalirahoituksesta on mitä on. Se on lähestulkoon, että jos ihminen lahjoittaa vaaleihin rahaa, niin siitä saatetaan vetää jopa rikollisia otsikoita. Ehkä tässä suhteessa se julkinen keskustelu meidän demokratian toimivuudesta, johon avoin vaalirahoitus kuuluu, olisi myös yksi keino siihen, mitenkä sitä ilmoitusvelvollisuuden alarajaa voitaisiin laskea, ja sitä kautta sitten ehkä rahoittajat myös positiivisemmin olisivat valmiit ilmoittamaan sen, että olen tätä ja tätä ehdokasta tukenut, vaikka sitten ihan niin, että millä perusteella, jos sitä häneltä kysytään, ja saataisiin häivytettyä tätä tietynlaista negatiivisuutta, mikä tällä hetkellä vaalirahoitukseen valitettavasti liittyy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.04 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on erittäin tärkeää keskustella myös siitä osiosta, kun tässä puhutaan vaalirahoituksesta ja puhutaan ehdokkuudesta, että kuntavaaleissa isoissa kunnissa saatiin hyvin ehdokkaita, mutta joitakin pienempiä kuntia oli semmoisia, joissa ei meinannut kuntavaaliehdokkaita olla riittävästi, että saisi valtuuston täyteen. Tavallaan tämä on yksi ilmentymä nyt tässä tilanteessa, ja täytyy sillekin asialle varmaan uhrata aikaa myös jatkossa, että miten tämä pystytään jatkossa tekemään niin, että jokaisessa valtuustossa on riittävästi ehdokkaita ja näkemyksiä, joitten pohjalta sitten kuntalaiset voivat päästä äänestämään.

Sitten tähän vaalirahaan liittyy tietenkin se, mihin sitä vaalirahaa käytetään, ja kyllä varmaan se mainostaminen on tässä keskeisessä roolissa. Nyt sitten tilanne on se, että some on tuonut varmaan semmoisen kanavan, joka on suhteellisen halpa sitten toteuttaa sitä mainostamista, jos on riittävän tunnettu siellä somekanavilla, mutta jos ei ole, niin pitää sitä

tunnettuisuutta hankkia. Lehtien osalta täytyy sanoa, että erityisesti kuntavaaleissa ja aluevaaleissa ne mainokset ovat jo niin kalliita, että pystyisi sitä tunnettuisuutta hakemaan sieltä. Nämä vaalit kyllä maksavat kohtuullisen paljon. Kuntavaaleissa vaalikulut ovat pienemmät kuin aluevaaleissa. Kun kuntavaalien vaalikulut ovat keskimäärin 614 euroa per ehdokas, niin se on kohtuullisen pieni.

Mielenkiintoista tässä on ollut näitten vuosien aikana 2017, 2021 ja 2025 vaaleissa, että täällä on kuitenkin ensimmäisellä kehotuksella aika paljon palautettu niitä ilmoituksia ja toinen kehotus on tarvittu, niin että se on hieman parantunut näissä useammin ehdotetuissa joukoissa. Sieltä on tullut se palautus, että ei ole tarvinnut mennä pitemmälle niitten osalta. Tämä on myönteinen kehitys.

Sitten näistä ilmoitusrajoista: Nyt kun ne rajat on nostettu, ne ovat 1 100 euroa kuntavaaleissa ja 2 000 euroa muissa vaaleissa, ja olisi hyvä, että ne olisivat samat rajat, jolloin ilmoitusrajat olisivat selkeitä. Tässä suhteessa ei tarvitsisi niitten osalta epäillä.

Sitten viranomaisilla pitäisi olla sellainen oikeus, että he saavat myöskin näitä kolmansista tahoista tulleita tietoja, ja tarkastusvirasto voisi velvoittaa tietojen antamiseen. Myöskin ehdokkaan osalta vaikka sakon uhalla annetaan päätöksiä, mutta jos sitä ei sittenkään tule, niin sitten keinot alkavat loppua.

Kyllä meillä tässä on vielä töitä, mutta erittäin hyvä tämä kokonaisuus on, mitä tässä virasto on tehnyt. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till revisionsutskottet.